

Etablering av egne drikkeplasser for beitedyr langs erosjonsutsatte vassdrag

Langs erosjonsutsatte vassdragskanter kan tråkkslitasje fra beitedyr utgjøre et vesentlig miljøproblem. Her beskrives forslag til løsning.

Beitedyr på innmarksbeite har stedvis fri tilgang til drikke fra bekk/elv innenfor gjerdet. På erosjonsutsatte områder kan tråkkslitasjen bli problematisk stor. Der vegetasjonen slites av, forsterkes erosjonsproblemet i vassdragskanten, i tillegg til at det ikke er vegetasjon igjen som fanger opp avrenning fra jorden ovenfor.

Over tid kan store mengder jord og finpartikler vaskes av fra jordekantene og ut i vassdagene, og tette igjen hulrom blant småstein og grus. Slike mikrohabitater/skjulesteder er helt avgjørende for mange insekter, edelkreps, muslinger og andre bunndyr, og ikke minst som gyteområder for ørret og harr.

Lovverket beskytter naturen

Følgende lovverk skal beskytte fisk og bunndyr blant annet mot fysiske endringer: vannforskriften, naturmangfoldloven, plan- og bygningsloven, lakse- og innlandsfiskeloven, vannressursloven og forskrift om fysiske tiltak i vassdrag.

Formål med denne veilederen

Denne veilederen er ment som et hjelpemiddel til å etablere avbøtende tiltak for å ivareta både beitedyrene og vassdragsnaturen på samme sted.

Bilde 1-3: Der et stort antall beitedyr har fri adgang til et vassdrag, kan tråkkskadene bli problematisk store. På øverste bilde, skulle det vært ei rennende elv, som nå er demmet opp av eroderte finpartikler avsatt over lang tid. Ved lav vannføring i elva er det fullstendig stopp for fisk og andre vannlevende dyr.

Råd for drikkeplasser til beitedyr

1. Vurder først om det er teknisk mulig å etablere en vannpost for dyrene nær hus med innlagt vann.
2. Vurder om det er mulig å kjøpe/sette opp en eller flere mulepumper noen meter fra vannkanten (bilde 4). Solid gjerde må da settes opp.
3. Vurder om det finnes tråkksterke områder annet sted som dyrene kan ledes til, og bruk gjerder for å styre dyrene unna de tråkksvake vassdragskantene.
4. Der det kun finnes erosjonsutsatte vassdragskanter, bør gjerdene trekkes minst 2 - 5 meter fra normal vannstand. Da kan naturlige vegetasjonskanter etablere seg, stabilisere kantsonen og gi skygge, skjul til fisk mm. i vassdraget. På egnet sted etableres så en egen tråkksterk drikkeplass, som vist i bildene 4 og 5.

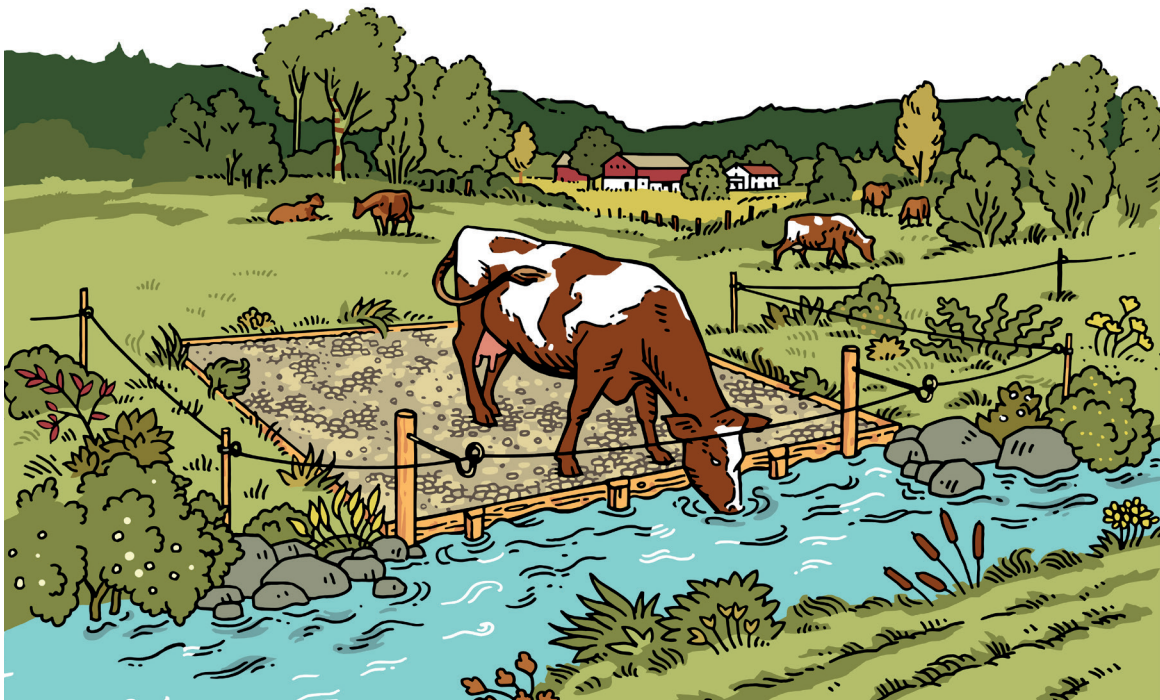

Bilde 4: Mulepumpe

Bilde 5: Etablert drikkeplass for beitedyr

- a) Finn det som for beitedyrene vil være det naturlige stedet til elva. Som regel er det laveste punkt i terrenget.
- b) Merk opp f.eks. 2 x 3 meter i terrenget på egnet sted. Størrelsen må tilpasses mengden dyr.
- c) Grav en grop, f.eks. 10 - 30 cm dyp.
- d) Lag en "kasse" av 2 x 6 tommers plank, eller grovere. Støttet med stolper slått godt ned i bakken i fremkant.
- e) Gravearbeidet bør foretas i juli - september. Påse at finpartikler ikke havner i elva.
- f) Fyll "kassen" med grus. Naturgrus er mest miljøvennlig, men knust stein er mest stabilt, særlig 0-60 mm. Som et alternativ kan det bygges gulv av ru plank med f.eks. 1 cm mellomrom.
- g) La strømgjerdet gå godt utenfor kanten av drikkeplassen, men ikke slik at dyrene trækker ut i vassdraget.
- h) Ta kontakt med landbrukskontoret for å høre om det er mulig å få tilskudd til tiltaket, og om det er søknadspliktig.

Illustrasjon 1: Beitedyr som benytter drikkeplassen, uten at erosjonsproblemer oppstår.